

Про національно-патріотичне виховання у закладах освіти у 2019/2020 навчальному році

Лист МОН № 1/9-523 від 16.08.19 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

№ 1/9-523 від 16 серпня 2019 року

Департаменти (управління) освіти
і науки обласних, Київської
міської державних адміністрацій
Заклади освіти

Заклади післядипломної педагогічної освіти

**Про національно-патріотичне виховання
у закладах освіти у 2019/2020 навчальному році**

Шановні освітяни!

21 травня 2019 року набув чинності Указ Президента України від 13 травня 2019 року № 286/2019 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання» (далі - Указ Президента). Указом Президента визнається таким, що втратив чинність, Указ Президента України від 13 жовтня 2015 року № 580 "Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 - 2020 роки", що обумовило безстроковість дії акта Президента України та поширює його дію на всі вікові групи, а не лише на дітей і молодь.

Ключові положення Указу Президента були враховані при підготовці наказу Міністерства освіти і науки України від 29 липня 2019 року № 1038 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 р. № 641» (далі - Наказ). Наказом викладено у новій редакції Концепцію національно-патріотичного виховання в системі освіти України (далі - Концепція), що і як Стратегія національно-патріотичного виховання, затверджена Указом Президента, поширюється на всі вікові групи, та Заходи щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України (далі - Заходи).

У новій редакції Концепції зокрема враховано незворотність європейського та євроатлантичного курсу України, яка закріплена змінами до Конституції України, проведення операції Об'єднаних сил, відповідно до Указу Президента уточнено складові національно-патріотичного виховання.

Окремими напрямками реалізації цієї Концепції визначено:

- впровадження громадянської освіти в Україні у відповідності до Концепції розвитку громадянської освіти в Україні, інших документів з розвитку громадянської освіти;
- реалізацію положення про Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру "Сокіл" ("Джура") та плану заходів з його реалізації (з нормативними матеріалами зазначеної гри можна ознайомитись за посиланням <http://ukrjuntur.org.ua/sokil-dzhura/metodychni-rekomendatsii-hry-sokil-dzhura.html>);
- створення сприятливих умов, встановлених на законодавчому рівні, для діяльності молодіжних організацій, насамперед для розвитку пластового руху в Україні та Спілки Української Молоді, що відновили свою діяльність в Україні із здобуттям незалежності.

Одним із шляхів реалізації національно-патріотичного виховання в системі освіти України як один із видів діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері національно-патріотичного виховання визначено утворення міжшкільних ресурсних центрів, що забезпечуватимуть викладання предмета «Захист Вітчизни».

Наразі створена вся необхідна правова база для утворення такого міжшкільного ресурсного центру як для цілей викладання предмета «Захист Вітчизни», так і для надання позашкільної освіти, здійснення заходів, і спрямованих на національно-патріотичне виховання - 15 лютого 2019 року

набув чинності наказ Міністерства освіти і науки України від 09 листопада 2018 року № 1221 «Про затвердження Положення про міжшкільний ресурсний центр» (zareestrovano в Міністерстві юстиції України 18 січня 2019 року за № 63/33034).

З метою уніфікації підходів до вимірювання результатів реалізації Концепції, за аналогією зі Стратегією національно-патріотичного виховання, затвердженої Указом Президента, текст Концепції додано розділом 6 «Індикатори ефективності», що дозволять органам державної влади та органам місцевого самоврядування за встановленими рамками досліджувати стан національно-патріотичного виховання.

Концепцією встановлено, що національно-патріотичне виховання в системі освіти впроваджується шляхом реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання, затвердженої Указом Президента України від 18 травня 2019 року № 286/2019, (далі - Стратегія), плану дій щодо реалізації Стратегії, державних цільових програм з питань з національно-патріотичного виховання (або програм, що пов'язані з національно-патріотичним вихованням), обласних, місцевих цільових програм з національно-патріотичного виховання (або програм, що пов'язані з національно-патріотичним вихованням), проведення Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання.

Наказ, яким також затверджені Заходи, розміщено на офіційному сайті Міністерства освіти і науки України за посиланням <https://mon.gov.ua/ua> у розділі «Законодавство». Нормативно-правова база з питань національно-патріотичного виховання розміщено за наступним посиланням <https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robota/natsionalno-patriotichne-vihovannya-ditey-ta-molodi/>.

Формування патріотизму в українському суспільстві залишається першочерговим як для держави, так і для системи освіти в цілому. У зв'язку з цим національно-патріотичне виховання є важливою складовою освітнього процесу.

Головне завдання закладів освіти - так побудувати виховну діяльність, щоб сама її організація, приклади авторитетних наставників-учителів, шкільне середовище виховували дітей у дусі патріотизму, глибокого розуміння історії свого народу, національної ідентичності, самобутності. Завдання педагогів полягає у тому, щоб слова «Україна», «патріотизм» набували для дитини особливого сенсу, тобто сприймалися «не лише розумом, а й серцем». Не менш важливим є повсякденне виховання поваги до Конституції держави, законодавства, державних символів - Герба, Прапора, Гімну. Важливим аспектом національно-патріотичного виховання є повага та любов до державної мови. Мовне середовище повинно впливати на формування учня-громадянина, патріота України.

Однією з основних тенденцій розвитку виховання в сучасній українській школі має стати пошук форм «діяльнісного патріотизму» (творчі групи, осередки, екскурсії, свята, ігри-драматизації, спортивні змагання, естафети, огляди-конкурси, олімпіади, шкільні музеї, тематичні стенди, кімнати, зали, галереї, виставки дитячої творчості, книжкові виставки, творчі завдання, проекти, звіти, індивідуальні роботи, театр-експромт, колективні творчі справи, колективне творче панно, флешмоби, виставки-конкурси, фестивалі, туристичні походи тощо).

Рекомендуємо під час проведення заходів організувати зустрічі з учасниками бойових дій, волонтерами; відвідування військовослужбовців, які отримали поранення та проходять реабілітацію; виступи дитячих творчих колективів та інше.

Варто зазначити, що питання національно-патріотичного виховання розкривається наскрізно в рамках програми «Нова українська школа» у поступі до цінностей», яка розглянута та затверджена Вченими радами Інституту проблем виховання (протокол № 6 від 02 липня 2015 року) та Інституту модернізації змісту освіти (протокол № 7 від 26 вересня 2018 року). З програмою можна ознайомитися за посиланням <https://ipv.org.ua/prohrama-nova-ukrainska-shkola/>.

З метою вивчення та популяризації кращого педагогічного досвіду, в тому числі з питань національно-патріотичного виховання на офіційному сайті ДНУ «Інститут модернізації змісту

освіти» розміщено банк даних досвіду виховної роботи (<https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robota/bank-dosvidu-vihovnoyi-roboti/>)

Національно-патріотичне виховання молодого покоління неможливе безвідповідних заходів щодо відзначення важливих пам'ятних та ювілейних дат, вперелік яких можна знайти за наступним посиланням <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-19>.

При плануванні виховної роботи з національно-патріотичного напрямку пропонуємо використовувати методичні матеріали Українського інституту національної пам'яті <https://www.memory.gov.ua/methodic-materials>.

Питання національно-патріотичного виховання та громадянської освіти також всебічно висвітлено в матеріалах, які схвалені для використання в закладах загальної середньої освіти, а саме:

1. Навчально-методичний комплект «Навчаюсь. Дію. Захищаю» початкова школа, 1-4 класи «Пригоди Тарі»/ (автор. колектив: Андросюк В. Є. Андросюк О. Р., Андросюк О. В., Андросюк Л. В., Алмазов О. В., Алчасова І. М., Левінштейн Є. В., Рассоха М. Й., Семякін О. В.). Зазначені матеріали можна знайти за наступним посиланням <https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robota-shvaleni-rukopisi/>.

2. Науково-методичний посібник «Ключові напрями українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді» (автори: І. Д. Бех, К. І. Чорна).

3. Аудіовізуальний твір національно-патріотичного кінопроєкту «Слава Україні! - Героям Слава!» (Союз молодих кінематографістів України «10 Муза»).

4. Навчальні - програми з позашкільної освіти військово-патріотичного напрямку розміщені за посиланням <https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robota/navchalni-programi/viyskovo-patriotichniy-napryam/> та інше.

Зміст листа просимо довести до відома керівників органів управління освітою різного рівня, керівників та педагогічних працівників закладів освіти для використання при плануванні виховної роботи з учнівськими колективами.

З повагою
перший заступник Міністра

Павло Хобзей

Освіта.ua
20.08.2019